

Intervjuteknik tio tips

Bygger på *Intervjuteknik* av Björn Häger, (Liber, 2001 ny uppl. 2007)

1. Var överens om premisserna för frågan.

Vanligaste skälet till att intervjuer går snett är att intervjuaren ställer frågor av typen *har du slutat slå din fru?* Frågan får inget svar därför att den intervjuade istället ser sig tvungen att först reda ut premisserna för frågan. Ett sätt att undvika detta är att smaka på frågorna i förväg och fundera över om intervjupersonen kommer att acceptera frågans formuleringar. Vill du komma in på känsliga ämnen kan det kräva extra lång startsträcka.

2. Tvätta bort laddade ord.

Innehåller frågan ett starkt värdeladdat ord kan det föra bort fokus från frågans innehåll och tvinga intervjupersonen att kommentera ordet istället för att svara på frågan. Så blir det till exempel ofta med frågor som "varför ljög du?" eller "varför är du så bitter?"

3. Använd öppna frågor.

Fråga *Hur reagerade du?* istället för *Blev du upprörd?*. Öppna frågor ger bättre och mer citatvänliga svar. Öppna frågor börjar med

- Hur
- Vad
- Varför

Undvik slutna frågor, det vill säga frågor som kan besvaras med ja eller nej.

4. Håll frågorna enkla. Undvik dubbelfrågor.

Ställ en fråga i taget. Ställer du flera frågor på samma gång får du i regel bara svara den sista av dem, om inte någon annan av dem är lättare att svara på. Undvik dubbelfrågor och behåll kontrollen över intervjun genom att ställa en fråga i taget.

5. Fokusera frågan

Öppna frågor blir inte bättre ju bredare de är. Snarare tvärtom. Fokusera på en konkret tidpunkt, händelse eller sakfråga. "Vem är du?" är en på tok för bred fråga som sällan ger något vettigt svar. "När visade du civilkurage senast?" är mer konkret. Fokusera i tid med frågor som "vad tänkte du när du kom hem och såg att...?"

6. Våga vara tyst

Pausen kan vara ett kraftfullt medel i intervjuer. Ofta avbryter vi för tidigt när en fråga följs av tystnad. Orka vänta ut svaret och ge intervjupersonen tid att tänka efter.

7. Håll fast vid huvudfrågan.

Vad är syftet med intervjun? Vad är huvudfrågan? Lyssna noga och ge inte upp förrän du fått svar på den. Med medietränade makthavare som lärt sig slingrandets konst, kan detta ibland vara enda sättet att få svar.

8. Koppla till någon annan.

Vad är ditt besked till aktieägarna? Hur svarar du en lågavlönad, ensamstående mamma som undrar varför hon ska betala mera i skatt när du lovade tvärtom före valet? Om nu någon skulle undra varför ni ger cheferna miljonbonus fastän företaget går med förlust, vad skulle ni svara då? Markera att frågan ställs å andras vägnar – och av någon som intervjupersonen måste visa respekt. Därmed blir det lättare att ställa känsliga och kritiska frågor.

9. Planera intervjun.

Varför gör du intervjun? Vad vill du ha ut av den? Vill du ha en berättelse, låt berättaren berätta den i kronologisk ordning. Ofta hittar berättaren en naturlig startpunkt som ofta är strax innan status quo bryts. Handlar intervjun om sakfrågor är det viktigt att hålla sig till det logiska resonemanget och bygga en grund för det fortsatta frågandet. Undvik sidospår, städa upp med ”överblivna” frågor och infall efteråt.

10. Lyssna aktivt.

Träna dig i att bli en bättre lyssnare och du kommer att bli en bättre intervjuare. En god lyssnare använder pauser, hummande och ögonkontakt för att visa sitt intresse av att höra mer. En god lyssnare lägger mer koncentration på vad intervjupersonen säger än på hur nästa fråga ska formuleras. En god lyssnare tonar ner sig själv och gör den andra till huvudperson. En god lyssnare försöker förstå.

Även om det inte framgår av dina frågor, ska du förstås vara påläst. Genom att kunna ämnet kan du styra intervjun mera effektivt och undvika irrelevanta sidospår. Men du gör det utan att ställa dig i vägen för din intervjuperson. Brilljerar du för mycket med dina kunskaper i frågorna finns risk att din intervjuperson sluter sig.

Tipset kommer från Björn Häger, journalist bl.a på Sveriges Radio och TV4, och ofta anlita föreläsare i ämnet intervjuteknik. Mer information på: <http://intervjuteknik.se/>